

11.10.2019

EOAK/6013/2018

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Tarkastaja Peter Fagerholm

TUTKIMATTA JÄTTÄMINEN SYYNTAKEETTUUDEN PERUSTEELLA YM.

1 KANTELU

Kantelija arvosteli poliisilaitoksen menettelyä rikosilmoitusten tutkimatta jättämisessä. Kantelijan mukaan hän oli yli 100 kertaa ilmoittanut poliisille häntä ahdistelleesta ja vainonneesta henkilöstä, mutta henkilön häntä kohtaan vuosia jatkunut käyttäytyminen ei muuttunut.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Poliisihallituksen selvitys ja lausunto. Poliisilaitos on antanut oman lausuntonsa.

Käytettävissäni on ollut myös lukuisat kantelijan tekemät rikosilmoitukset sekä niiden päätösviivut vuosilta 2016–2018.

2.1

Tapahtumat ja selvitykset

Kantelijan useamman vuoden aikana tekemät ilmoitukset koskevat muun muassa erilaisia vahingontekoja ja kotirauhan rikkomisia. Ilmoitusten mukaan kantelijan moottoripyörää oli rikottu, postiluukusta työnnetty tavaraa ja ovikelloa soitettu taikka ovea hakattu. Lisäksi kantelijaa oli seurattu taikka häntä kohtaan oli käyttäydytty epäasiallisesti. Useissa kantelijan tekemissä ilmoituksissa on maininta yhdestä ja samasta nimeltä mainitusta epäillystä.

Useat ilmoitukset on päätetty poliisiasian tietojärjestelmässä toimenpidepäätöksellä ”muu syy”. Tällaisia tutkinnan lopettamispäätöksiä on tehty muun muassa jutuissa - - -.

Perustelut näissä kaikissa ovat olleet samat: *Epäillyllä [nimi poistettu] on diagnosoitu sairaus, jonka johdosta hänet on luokiteltu kehitysvammaiseksi. Isänsä kertoman mukaan epäilty on 7-vuotiaan kehitystasolla eikä pysty kunnolla tuottamaan puhetta. Koska epäillyltä puuttuu sairautensa vuoksi kyky ymmärtää tekojensa oikeudenvastaisuutta, asian tutkinta poliisissa on lopetettu.*

Selvityksensä poliisilaitos on toimittanut rikoskomisarion vastaukset poliisilaitoksen esittämiin kysymyksiin.

Rikoskomisarion mukaan epäiltyä koskevat kirjaukset perustuvat muun muassa epäillyn asuin-kunnan kehitysvammahuollon palvelusuunnitelmaan ja kuntayhtymän ”kuntoutus”-nimellä olevaan kuntoutussuunnitelmaan sekä epäillyn isän kertomukseen epäillyn kehitystasosta. Kirjaus epäillyn henkisestä tilasta perustuu myös poliisiin omiin havaintoihin. Epäillyltä on rikoskomisarion mukaan puuttunut tekoihin vaadittavaa tahallisuutta, eli hän ei ole ymmärtänyt tekojaan kehitystasonsa vuoksi.

Rikoskomisarion mukaan kantelijalla on ollut vaatimuksia, eikä asioita ole siten voitu päättää esitutkintalain 3 luvun 9 §:n 1 momentin perusteella (vähäisyys). Rikoskomisario kertoo päätyneensä esittämiinsä ratkaisuihin rikostutkinnassa vallitsevan resurssipulan ja prosessiekonomian takia.

Rikoskomisarion mukaan epäillyn kuulusteleminen on ollut harkinnassa heti ensimmäisten ilmoitusten jälkeen, mutta tästä on luovuttu poliisin saatua tietää epäillyn kehitystasosta. Poliisi on kuitenkin keskustellut epäillyn huoltajien kanssa ja rikoskomisarion mukaan hän on yrittänyt heidän kauttaan vaikuttaa epäillyn käyttäytymiseen. Kantelija ei ole ollut halukas sovitteluun, eikä epäillyn kehitystaso huomioiden ole katsottu sovittelusta olevan paljon hyötyä.

Poliisilaitoksen selvityksessä on käyty läpi poliisiasiain tietojärjestelmässä kaikki kantelijan tekemät ilmoitukset alkaen 21.7.2014.

Poliisilaitoksen mukaan lukuisissa kantelijan asioissa tutkinta on päätetty nimenomaan epäillyn tekijän syyntakeettomuuden perusteella. Poliisilaitoksen käsityksen mukaan tutkintoja ei ole voitu päättää esitutkintalain 3 luvun 9 §:n 1 momentin perusteella, koska kantelijalla on ollut vaatimuksia, eikä epäillyn menettelyä kokonaisuutena arvostellen voida pitää ilmeisen vähäisenä, koska menettelyn on epäilty toistuneen lukuisia kertoja.

Tutkinta on poliisilaitoksen mukaan päätetty virheellisellä päätösperusteella. Poliisin tehtävä ei ole arvioida rikoksesta epäillyn syyntakeisuutta, vaikka poliisilaitoksen mukaan rikoskomisario on sinänsä voinut perustellusti päätyä tällaiseen johtopäätökseen. Poliisilaitoksen näkemyksen mukaan ilmoitusten johdosta olisi tullut toimittaa esitutkinta ja saattaa asiat syyteharkintaan. Poliisilaitoksen mukaan olisi vähintään tullut esittää tapaukset syyttäjälle sen arvioimiseksi, ovatko ne olleet rajoitettavissa esitutkintalain 3 luvun 10 §:n nojalla.

Poliisilaitoksen käsityksen mukaan virheellinen menettely on voinut vaikuttaa kantelijan oikeusasemaan. Rikosoikeudellisen vastuun toteutuminen olisi saattanut estää epäillyn henkilön toiminnan jatkumisen. Virheellinen menettely on poliisilaitoksen mukaan voinut vaikuttaa myös epäillyn henkilön oikeusasemaan, kun hänet on toistuvasti häntä itseään kuulematta kirjattu rikoksesta epäillyn asemaan ja hänen toimintaansa ja syyntakeisuuttaan on arvioitu tutkinnan päätöksissä.

Poliisilaitoksen mukaan rikoskomisario on selvityksessään viitannut rikostutkinnan vähäisiin resursseihin, mikä poliisilaitoksen mukaan ajoittain ja alueellisesti pitää paikkaansa. Poliisilaitoksen mukaan resurssipula ei kuitenkaan oikeuta menettelemään esitutkintalain vastaisesti vaan toimenpiteet ja päätökset on tehtävä esitutkintalain säännösten puitteissa.

Poliisilaitoksen mukaan asianmukaisilla esitutkintatoimenpiteillä silloin, kun siihen on ollut edellytyksiä, olisi saattanut olla ennalta estävä vaikutus epäiltyyn ja asianomistajalla olisi ollut myös mahdollisuus vaatia korvauksia mahdollisessa oikeudenkäynnissä. Rikosoikeudellisen vastuun toteutuminen tai sovinnon saavuttaminen osapuolten välillä on ollut selvityksestä ilmenevistä syistä tavallista haasteellisempaa poliisin tavanomaisilla toimenpiteillä. Poliisilaitos pitää kuitenkin mahdollisena, että epävirallisella sovittelulla, jossa osapuolet olisi mahdollisen esitutkinnan yhteydessä saatu istumaan samaan pöydän ääreen, tai tiiviimmällä moniammatillisella yhteistyöllä yhdessä sosiaali- ja terveysviranomaisien kanssa, asiassa olisi saavutettu parempia tuloksia.

Poliisilaitos toteaa muutoin poliisin toimenpiteistä, että kantelija on vuosina 2015–2018 hätäkeskustietojärjestelmän mukaan soittanut yhteensä 122 kertaa häneen itseensä kohdistuneista rikoksista ja häiriöistä hätäkeskukseen. Yleensä kantelijaa on ohjeistettu puhelimitse joko hätäkeskuksen tai poliisin toimesta, mutta varsin usein poliisipartio on käynyt myös tapahtumapaikalla. Useimmiten poliisipartio ei ole tavannut ilmoituksen kohdetta. Joitakin kertoja epäiltyä ja

ilmoittajaa on puhutettu. Ainakin kerran poliisipartio on ollut yhteydessä epäillyn isään, ja kerran hänestä on tehty myös ilmoitus sosiaalitoimelle.

Poliisilaitos on ilmoittanut arvioineensa uudelleen ilmoitusten edellyttämät toimenpiteet niiden rikosasioiden osalta, joiden syyteoikeus ei ole vanhentunut, ja joissa se on todennut menetellyn virheellisesti esitutkintaa päätettäessä. Poliisilaitoksen Poliisihallitukselle 22.2.2019 antaman lisäselvityksen mukaan osa näistä tapauksista oli esitetty syyttäjälle rajoitettavaksi. Osassa tapauksista syyttäjä oli tuohon mennessä jo tehnyt päätökset esitutkinnan rajoittamisesta, osassa tapauksista päätöksiä ei ollut vielä tehty.

Poliisihallitus pitää syyntakeettomuuden arviointia koskevia oikeusohjeita arvioinnin suorittavan tahon osalta aukollisena. Se viittaa oikeuskirjallisuuteen, jonka mukaan poliisilla ”ei liene” oikeutta jättää esitutkintaa toimittamatta muutoin kuin vähäisen rikkomuksen osalta, ja silloinkin vain, jos asianomistajalla ei ole vaatimuksia. Vähäisyyden arvioinnissa tulee asian laadun lisäksi ottaa huomioon myös mm. tekojen mahdollinen toistuvuus.

Poliisihallitus toteaa, että asian saattamisella syyttäjän arvioitavaksi ja syyttäjän mahdollisella arviolla epäillyn ilmeisestä syyntakeettomuudesta voisi olla vaikutusta poliisin mahdollisuuteen arvioida henkilön syyntakeettomuuden vaikutusta esitutkinnan aloittamiskynnystä myöhemmin arvioitaessa. Tämä edellyttäneen Poliisihallituksen näkemyksen mukaan kuitenkin sitä, että henkilön syyntakeettomuudesta tai henkisestä tilasta on saatavilla luotettavaa selvitystä sekä sitä, että syyttäjä on ottanut kantaa henkilön syyntakeettomuuden ilmeisyyteen mahdollisessa syyttämättäjättämispäätöksessä.

Poliisihallituksen mukaan tehdyissä tutkinnan päätöksissä on saadun selvityksen perusteella ollut toivomisen varaa.

3 RATKAISU

3.1

Lähtökohdat

Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muuten on syytä epäillä, että rikos on tehty.

Esitutkintalaki 3 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan, jos syyttäjä saa nostaa syytteen rikoksesta ainoastaan asianomistajan vaatimuksesta (asianomistajarikos), esitutkinta toimitetaan vain, jos asianomistaja on ilmoittanut esitutkintaviranomaiselle tai syyttäjälle vaativansa rikokseen syyllistyneelle rangaistusta. Jos asianomistaja peruuttaa rangaistusvaatimuksensa, tutkinta on lopetettava.

Esitutkintalain 3 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan esitutkinta saadaan jättää toimittamatta tai jo aloitettu esitutkinta lopettaa sellaisen rikoksen johdosta, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa ja jota on kokonaisuutena arvostellen pidettävä ilmeisen vähäisenä, jos asianomistajalla ei ole asiassa vaatimuksia.

Esitutkintalain 3 luvun 10 §:n 1 momentin mukaan syyttäjä voi tutkinnanjohtajan esityksestä päättää, ettei esitutkintaa toimiteta tai että se lopetetaan, jos syyttäjä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 7 tai 8 §:n taikka muun vastaavan lainkohdan nojalla tulisi jättämään syytteen nostamatta eikä tärkeä yleinen tai yksityinen etu vaadi syytteen nostamista.

Pykälän 2 momentin mukaan syyttäjä voi tutkinnanjohtajan esityksestä myös päättää, että esitutkinta lopetetaan, jos tutkinnan jatkamisesta aiheutuvat kustannukset olisivat selvässä epäsuhteessa tutkittavana olevan asian laatuun ja siitä mahdollisesti odotettavaan seuraamukseen tai jos jo suoritettujen esitutkintatoimenpiteiden perusteella on varsin todennäköistä, että syyttäjä tulisi jättämään syytteen nostamatta muulla kuin 1 momentissa mainitulla perusteella. Esitutkinnan lopettaminen edellyttää lisäksi, ettei tärkeä yleinen tai yksityinen etu vaadi esitutkinnan jatkamista.

Esitutkintalain 4 luvun 4 §:n mukaan esitutkintatoimenpiteen ja siitä aiheutuvan henkilön oikeuksiin puuttumisen on oltava puolustettavia suhteessa selvittävään rikokseen, selvittävän asian selvittämistarpeeseen sekä toimenpiteen kohteena olevan henkilön ikään, terveyteen ja muihin vastaaviin häneen liittyviin seikkoihin ja muihin asiaan vaikuttaviin seikkoihin nähden (suhteellisuusperiaate).

Rikoslain 3 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan rangaistusvastuun edellytyksenä on, että tekijä on teon hetkellä täyttänyt viisitoista vuotta ja on syyntakeinen.

Pykälän 2 momentin mukaan tekijä on syyntakeeton, jos hän ei tekohetkellä kykene mielisairauden, syvän vajaamielisyyden taikka vakavan mielenterveyden tai tajunnan häiriön vuoksi ymmärtämään tekonsa tosiasiallista luonnetta tai oikeudenvastaisuutta taikka hänen kykynsä säädellä käyttäytymistään on sellaisesta syytä ratkaisevasti heikentynyt (syyntakeettomuus).

Pykälän 3 momentin mukaan, jollei tekijä ole 2 momentin mukaan syyntakeeton, mutta hänen kykynsä ymmärtää tekonsa tosiasiallinen luonne tai oikeudenvastaisuus taikka säädellä käyttäytymistään on mielisairauden, vajaamielisyyden taikka mielenterveyden tai tajunnan häiriön vuoksi tekohetkellä merkittävästi alentunut (alentunut syyntakeisuus), on rangaistusta määrätessä otettava huomioon, mitä rikoslain 6 luvun 8 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään.

Kysymyksen syyntakeettomuudesta ratkaisee normaalisti tuomioistuin syytejutun yhteydessä, mutta selvissä tapauksissa myös syyttäjän on katsottu voivan päättää jättää syytteen nostamatta sellaista henkilöä vastaan, joka rikoksen tehdessään on ollut ilmeisesti syyntakeeton.

Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että sitä vastoin poliisilla ei tällaisessa tapauksessa liene oikeutta jättää esitutkintaa toimittamatta muutoin kuin vähäisen rikkomuksen ollessa kysymyksessä esitutkintalain 3 luvun 9 §:n 1 momentin perusteella (Esitutkinta ja pakkokeinot, Helminen-Fredman-Kanerva ym., 2014, s. 747–748).

Valtakunnansyyttäjänviraston uudessa ohjeessa VKS 2016:6 (Syyttämättäjättämispäätöksen laatiminen ja sisältö) on katsottu, että syyttäjä voi jättää syytteen nostamatta sellaista henkilöä vastaan, joka rikoksen tehdessään on ollut syyntakeeton. Ohjeen mukaan rangaistusvastuun edellytykset voivat puuttua sen vuoksi, että tekijä on ollut tekohetkellä syyntakeeton. Syyntakeisuuden tai oikeudenvastaisuuden puuttumisesta on kuitenkin oltava esitutkinta-aineiston perusteella vakuuttava selvitys, jotta syyteharkinnassa voitaisiin päätyä syyttämättä jättämiseen sillä perusteella, ettei teko ole rikos. Valtaosassa tapauksia syyntakeisuuden arviointi kuuluu ohjeen mukaan kuitenkin tuomioistuimelle.

Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio kiinnitti ratkaisussaan dnro 2842/2/02 huomiota siihen, että syyntakeettomuuden arviointiin on syyteharkinnassa yleensä huomattavasti heikommat edellytykset kuin tuomioistuimessa, joka voi vielä tarvittaessa hankkia asiasta uutta selvitystä. Näiden seikkojen tulisi nostaa kynnystä tehdä syyttämättäjättämispäätös syyntakeettomuuden perusteella. Syyttäjän harkitessa syyttämättäjättämistä tekijän syyntakeettomuuden perusteella on vähintäänkin edellytettävä hyvin kiistatonta selvitystä syyntakeettomuudesta. Rautio piti ylipäänsä hyvin arveluttavana syyttämättäjättämispäätöksen tekemistä syyntakeettomuuden perusteella muissa kuin suhteellisen lievissä rikoksissa.

3.2

Arviointi

3.2.1

Syyntakeettomuudesta ja esitutkintapäätöksistä

Rikoksen käsitteeseen kuuluu, että sen tekijä on syyntakeinen. Käsitykseni mukaan vakiintunut tulkinta on, että rikoslain 3 luvun 4 §:n mukainen syyntakeettomuusarviointi kuuluu lähtökohtaisesti vain tuomioistuimelle. Syyttäjällä voidaan edellä kohdassa 3.1 esitetyissä tilanteissa katsoa olevan rajallinen harkintavalta tehdä syyttämättäjättämispäätös syyntakeettomuuden perusteella.

Poliisin osalta tilanne on toinen. Käsitykseni mukaan vakiintunut tulkinta on, että poliisi ei voi jättää toimittamatta esitutkintaa epäillyn syyntakeettomuuden perusteella. Pidän oikeana tätä tulkintaa. Se perustuu rikosprosessin eri viranomaisten (poliisi-syyttäjä-tuomioistuin) erilaisiin rooleihin ja tehtäviin, niiden päätöksentekovallan hierarkiaan ja siihen, että syyntakeettomuusarviointi on lähtökohtaisesti vaativa oikeudellinen tehtävä, joka edellyttää tuekseen lääketieteellistä asiantuntijaselvitystä. Koska syyntakeisuus on rangaistusvastuun edellytys, sen oikealla arvioinnilla on myös ratkaisevan tärkeä merkitys niin rikoksesta epäillyn kuin rikoksen asianomistajan aseman ja oikeusturvan kannalta.

Vaikka epäillyn syyntakeettomuutta voitaisiin pitää ilmeisenä, esitutkintalaki ei nimenomaisesti anna poliisille mahdollisuutta jättää toimittamatta taikka lopettaa esitutkintaa muutoin kuin siinä tilanteessa, että esitutkintalain 3 luvun 9 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Muissa tilanteissa tutkinnanjohtaja voi harkintavaltansa puitteissa tehdä syyttäjälle esityksen esitutkinnan rajoittamisesta. Tämän jälkeen syyttäjä voi arvioida syyntakeettomuutta oman toimivaltansa puitteissa, mikä sekkin edellyttää valtakunnansyyttäjän ohjeen mukaisesti ”vakuuttavaa selvitystä”.

Käsitykseni mukaan rikoskomisario on ylittänyt toimivaltansa tutkinnanjohtajana jätettäessä esitutkinnat toimittamatta epäillyn syyntakeettomuuden perusteella. Hänen olisi käsitykseni mukaan tullut huolehtia siitä, että niissä tapauksissa, joissa on ollut syytä epäillä rikosta, olisi suoritettu esitutkinta. Yhdyn poliisilaitoksen näkemykseen, jonka mukaan asianmukaisilla esitutkintatoimenpiteillä – silloin kun siihen olisi ollut edellytykset – olisi saattanut olla ennalta estävä vaikutus epäilyyn, ja asianomistajalla olisi ollut myös mahdollisuus vaatia korvauksia mahdollisessa oikeudenkäynnissä. Tapahtumien kokonaan tutkimatta jättäminen on osaltaan voinut vaikuttaa tilanteen pitkittymiseen. Korostan, että poliisin resurssien niukkuus ei oikeuta poikkeamaan oikeasta menettelystä.

Vaihtoehtoisesti rikoskomisario olisi voinut edellytysten täytyessä esittää syyttäjälle esitutkinnan rajoittamista, kuten nyt myöhemmin on tehty eräiden rikosasioiden osalta. Rajoitusesityksiä tehtäessä tulee kuitenkin huomioida se, että myös syyttäjälle välittyy kokonaiskuva tilanteesta. Olen ratkaisussani 13.9.2018 (EOAK/6595/2017) pitänyt tärkeänä, että esitutkinnan rajoittamisesitysten yhteydessä syyttäjälle välittyy tieto myös epäillyn mahdollisista aikaisemmista rikosepäilyistä. Tämä tieto on tärkeä syyttäjän kokonaisharkinnan kannalta, ja hänen arvioidessaan sitä, vaatiiko tärkeä yleinen tai yksityinen etu esitutkinnan toimittamista.

Totean myös, että tässä tapauksessa esitutkintoja ei käytettävissäni olevan aineiston perusteella ole voitu päättää esitutkintalain 3 luvun 9 §:n 1 momentin perusteella, koska kantelijalla on asianomistajana ollut vaatimuksia.

3.2.2

Poliisin muista toimenpiteistä

Käytettävissäni olevan aineiston perusteella näyttää siltä, että poliisi on lähinnä keskittynyt ratkaisemaan kantelijan yksittäisiä rikosilmoituksia. Kuten selvityksestä ilmenee, hälytystehtävien yhteydessä poliisipartio on kuitenkin joissain tapauksissa käynyt tapahtumapaikalla ja epäiltyä on joitakin kertoja myös puhutettu. Ainakin kerran poliisi on ollut yhteydessä epäillyn isään ja kerran epäillystä on tehty ilmoitus sosiaaliviranomaisille.

Selvitysten perusteella on kuitenkin ilmeistä, että poliisilla on kantelijan tekemien kymmenien rikosilmoitusten ja erilaisten hälytystehtävien perusteella muodostunut kokonaiskuva epäillyn sekä kantelijan tilanteesta. Epäselväksi kuitenkin jää, onko poliisi huolehtinut siitä, että tämä kokonaiskuva on välitetty sosiaaliviranomaisille, jotta he olisivat mahdollisuuksiensa mukaan voineet ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin.

Totean, että epäily on syntynyt vuonna 1999, joten mahdollisesti ainakin ensimmäisten rikos-epäilyjen aikana hän on saattanut ollut alaikäinen. Tällöin poliisi on jo lastensuojelulain 25 §:n perusteella lähtökohtaisesti ollut velvollinen ilmoittamaan hänestä sosiaaliviranomaisille. Epäselväksi on jäänyt, onko tällaisia ilmoituksia tehty ja jos on, niin kuinka monta.

Korostan, että poliisilla on myös aikuisten henkilöiden osalta mahdollisuus tehdä ilmoitus sosiaaliviranomaisille tiettyjen kriteerien täyttyessä.

Sosiaalihuoltolain tarkoitus on muun muassa edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta ja parantaa yhteistyötä sosiaalihuollon ja kunnan eri toimialojen sekä muiden toimijoiden välillä. Sosiaalihuoltolain 14 §:n 2 momentin mukaan kunnallisina sosiaalipalveluina on huolehdittava muun muassa kehitysvammaisten erityishuollosta sen mukaan kuin siitä lisäksi erikseen säädetään kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa.

Sosiaalihuoltolain 35 §:n 1 momentin mukaan, jos muun muassa poliisin palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tietää henkilöstä, jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen, hänen on ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa otettava yhteyttä kunnallisesta sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta tuen tarve arvioitaisiin.

Samana lainkohdan 2 momentin mukaan, jos suostumusta ei voida saada ja henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, tai lapsen etu sitä välttämättä vaatii, 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden on tehtävä ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta salassapitosäännösten estämättä viipymättä.

Minulla ei käytettävissäni olevan aineiston perusteella ole mahdollista tarkemmin arvioida, olisiko tapauksessa ollut edellytyksiä myös ilman henkilön omaa suostumusta tehdä ilmoitus sosiaaliviranomaisille. Totean kuitenkin, että ottaen huomioon pitkään jatkunut tilanne ja se, ettei poliisi ollut ryhtynyt juurikaan muihin toimenpiteisiin tapahtumien johdosta, olisi ollut perusteltua selvittää asiaa tältä osin tarkemmin ja pyrkiä huolehtimaan siitä, että sosiaaliviranomaiset saavat riittävän kattavan kuvan epäillyn henkilön tilanteesta ja tämän mahdollisen tuen tarpeesta.

Saatan käsitykseni rikoskomisarion ja poliisilaitoksen tietoon.

3.3

Muuta

Poliisilaitos on varsin kattavasti ja seikkaperäisesti selvittänyt myös lukuisia muita kantelijan asioissa tehtyjä esitutkinnan päätöksiä. Nämä päätökset ovat myös olleet rikoskomisarion tekemiä. Päätöksissä on poliisilaitoksen selvityksessä havaittu erilaisia puutteita ja virheellisyyksiä.

En ole kuitenkaan katsonut olevan laillisuusvalvonnallista tarvetta enemmälti tässä ratkaisussa arvioida näitä päätöksiä. Viittaan näiden päätösten osalta poliisilaitoksen lausuntoon ja kannanottoihin rikoskomisarion menettelystä.

Totean kuitenkin seuraavaa.

Poliisilaitoksen selvityksen perusteella näyttää siltä, että rikoskomisario on joissain päätöksissä arvioinut kantelijan ilmoitusten luotettavuutta.

Yhdyn tältä osin Poliisihallituksen näkemykseen, jonka mukaan jokainen uusi ilmoitus tulee arvioida itsenäisesti, eikä ilmoittajan mahdollisille aikaisemmin tekemille ilmoituksille voida antaa määräävää merkitystä uuden asian esitutinnan aloittamisharkinnassa. Vaikka henkilö olisi tehnyt lukuisia aikaisempia ilmoituksia, ja vaikka nämä olisivatkin mahdollisesti olleet joiltakin osin perusteettomia, arviointi esitutkintakynnyksen ylitymisestä tulee tehdä tapauskohtaisesti ja objektiivisesti jokaisen ilmoituksen osalta erikseen.

Saatan tämän käsityksen rikoskomisarion tietoon.

Asia ei muiden esitutkintapäätösten tai poliisin toimenpiteiden osalta anna minulle aihetta enempiin toimenpiteisiin.

4 TOIMENPITEET

Saatan rikoskomisarion tietoon edellä kohdassa 3.2.1 esittämäni käsityksen, että hän on ylittänyt toimivaltansa tutkinnanjohtajana jättäessään esitutkinnat toimittamatta epäillyn syyntakeettomuuden perusteella.

Saatan lisäksi edellä kohdassa 3.2.2 esittämäni käsityksen sosiaaliviranomaisille ilmoittamisesta rikoskomisarion ja poliisilaitoksen tietoon sekä kohdassa 3.3 esittämäni käsityksen tapauskohtaisesta ja objektiivisesta harkinnasta päätettäessä esitutkinnan aloittamatta jättämisestä rikoskomisarion tietoon.

Edellä mainituissa tarkoituksissa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni rikoskomisariolle ja poliisilaitokselle.

Kantelija on oikeusasiamiehelle 17.9.2019 lähettämässä kirjeessä kertonut, että epäillyn toiminta ei ollut vielä korjaantunut 30.8.2019 mennessä. Kantelija kertoo joutuneensa tekemään epäillyn haitallisesta toiminnasta tänä vuonna yhteensä 31 ilmoitusta.

Pyydänkin poliisilaitosta ilmoittamaan 30.11.2019 mennessä mihin mahdollisiin toimenpiteisiin se on tämän päätöksen ja mahdollisen epäillyn toiminnan jatkamisen johdosta ryhtynyt.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni myös Poliisihallitukselle.